

A MAGYAR PEDAGÓGIA PUBLIKÁCIÓS STÍLUSA

A *Magyar Pedagógia* mint a *Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságának* folyóirata feladatának tekinti a pedagógiai szaknyelv és publikációs szokások fejlődésének segítését, ezért rendszeresen közlésezi a publikációk stílusára vonatkozó ajánlásait, szerkesztési konvencióit és a kéziratokkal kapcsolatos formai követelményeket. A nemzetközi tudományos folyóiratok szigorú formai követelményeket alakítottak ki, a *Magyar Pedagógia* stílusa e normákhoz igazodik.

A társadalomtudományok terén két fontosabb stílus terjedt el, az MLA (*Modern Language Association, Gibaldi és Achtert, 1984*) és az APA (*American Psychological Association, 1984*). Az empirikus társadalomtudományok többségének folyóiratai, így a pszichológiai és a pedagógiai folyóiratok is az APA formát használják. A formai előírások egyik alapvető feladata a hivatkozások rendjének szabványosítása, egy olyan hivatkozási rendszer kialakítása, ami könnyen kezelhető, ugyanakkor egyértelműen azonosíthatóvá teszi a hivatkozott irodalmat.

A *Magyar Pedagógia* (MP) stílusa is alapvetően az APA stílusát követi. A hivatkozások megadásánál pontosan ugyanazokat az adatokat írja elő, így egyik rendszer a másikba könnyen átalakítható. A különbség főleg a magyar és az angol nyelv eltérő sajátosságaiból fakad (nevek írása, birtokviszony, az írásjelek [.,:;] különböző funkciója), továbbá az MP stílus figyelembe vesz bizonyos, már kialakult konvenciókat, és kevésbé korlátozza a szerzők szabadságát. Az MP publikációs stílusa alapvetően folyóiratcikkekre vonatkozik, sok eleme értelemszerűen alkalmazható más publikációs formákra is.

Szerkezet, főbb részek

Optimális esetben a tanulmány 3–6 nagyobb egységből áll, melyeket további részekre lehet tagolni. A tagolás, az alfejezetek beosztása a tanulmány jellegétől függ.

Kísérleti eredmények közlésénél a főbb részek (1) az elméleti, irodalmi háttérrel, a vizsgálandó probléma felvázolásával, (2) a módszerekkel (eszközök, minta, adatelemzési eljárások), (3) az eredmények bemutatásával és (4) elemzésével foglalkoznak. Külön jegyzék sorolja fel a hivatkozott irodalmat.

Tagolás, alcímek

Egy cikkben belül legfeljebb három szintű tagolás alkalmazható. Ha a kézirat alapján nem állapítható meg egyértelműen a cikk egységekre tagolása, az alcímek mellett a bal margón a C1, C2, C3 megjelölést kell alkalmazni.

A téma jellegétől, az alcímek szintjeinek számától, és attól függően, hogy az egyes részeket mennyire határozottan akarjuk elkülöníteni, az alárendeltségi viszonyokat megtartva az alcímek bármilyen kombinációja alkalmazható. (Csak C1, csak C2, csak C3, C1–C2, C1–C3, C2–C3, C1–C2–C3.)

Egy nyomtatott oldalon lehetőleg ne legyen egynél több C1 alcím.

Bekezdés

A tanulmányok olvasását megkönnyíti, ha azok részei arányosan tagolódnak bekezdésekre. Egy bekezdés általában legyen hosszabb, mint egy mondat, de ne legyen hosszabb egy gépelt oldalnál. A bekezdések első sorát a kéziratban 5 betűhellyel vagy 1 cm-rel beljebb kell kezdeni. A bekezdéseket ne különítsék el sorkihagyások.

Táblázatok

A táblázatokat arab számokkal számozni kell. Minden táblázatnak legyen címe. A cím helye a táblázat felett van, jobbra zárva, kéziratban aláhúzva, nyomtatásban *dőlt betűvel*. A táblázatokra a számuk alapján kell hivatkozni. A tördelés változása miatt kerülni kell a térbeli irányt (előző, következő, lenti, fenti stb.) megadó utalásokat. A táblázat minden sorának és oszlopának legyen neve. A táblázatok adatainak önmagukban, a szövegben való elmélyülés nélkül is értelmezhetőeknek kell lenniük. Az önmagukban nem elég informatív feliratokat tartalmazó táblázatok alá hosszabb megjegyzést, lábjegyzetet lehet fűzni.

A táblázatokat legalább egy alsó és egy felső vízszintes vonal fogja közre. Egy táblázat maximálisan 65 sort és egy sorban 80 betűt (álló táblázat) vagy 45 sort és egy sorban 125 betűt (fekvő táblázat) tartalmazhat. (Az oszlopokat elválasztó közök és a vonalak is egy betűnek számítanak.) Több sor esetén a táblázatot oldalakra kell tördelni, a fejléc minden oldalon megjelenik. Ha a táblázat a kéziratban nem a szöveg megfelelő helyén szerepel, meg kell jelölni a hozzávetőleges helyet, ahova kerüljön.

Ábrák

Az ábrákat arab számokkal számozni kell. Minden ábrának legyen címe (ábraalírás). A cím nyomtatásban az ábra alatti sorba kerül (középen, italic), ezért a cím ne legyen a rajz része. Az ábrákra számuk alapján kell hivatkozni. Az ábrákat feliratokkal kell ellátni úgy, hogy azok önmagukban is értelmezhetőek legyenek. A szerkesztőség csak magas színvonalú rajzokat vagy számítógépes grafikát (legalább 300 dot/inch felbontású lézernyomtatóval nyomtatva) fogad el közvetlen közlésre, illetve a benyújtott rajzok alapján elkészíti az ábrát. Azoknak a grafikonoknak, amelyek végleges változata a szerkesztőségben készül, tartalmazniuk kell az adatokat is.

Köszönetnyilvánítások

A tanulmány keletkezésére, kutatási témára, támogatási forrásra utaló információk. Helye a tanulmány szövege és az irodalomjegyzék között van.

Irodalom

A hivatkozott irodalom a tanulmány végére kerül a szerzők (első szerző) szerinti szigorú betűrendben felsorolva. Ugyanannak a szerzőnek a publikációit évszám szerinti sorrendben kell felsorolni.

A szövegben előforduló minden hivatkozásnak meg kell jelennie az irodalomjegyzékben. Az irodalomjegyzékben szereplő minden tételre a szövegben hivatkozni kell.

Lábjegyzetek

A lábjegyzetekbe a szöveghez fűzött megjegyzések kerülnek. Egy lábjegyzet ne legyen hosszabb, mint öt gépelt sor. A közlendőket általában célszerű a szövegbe belefoglalni, és mérsékelni a lábjegyzetek számát és hosszát. Elsősorban az kerüljön lábjegyzetbe, aminek az olvasása megtöri a főszöveg folyamatosságát. A publikált szövegekre az irodalomban kell hivatkozni, a lábjegyzetbe inkább a nem publikált források, levéltári anyagok megjelölése kerülhet. A köszönetnyilvánításoknak sem a lábjegyzetben van a helye.

Nyomtatásban a lábjegyzet azon az oldalon jelenik meg, amelyen rá hivatkozás történik. Kézirat esetében a lábjegyzeteket célszerű a tanulmány végén külön felsorolni.

Abstract

Az angol nyelvű összefoglaló (*ABSTRACT*) a tanulmány végére kerül. Terjedelme kb. egy gépelt oldal. Folyamatos szöveg, nem tagolódik bekezdésekre. A szövegben semmilyen kiemelés nincs.

Mivel a külföldi olvasók számára többnyire csak ez a rész olvasható, és az abstract bekerül különböző referáló folyóiratokba, gondos elkészítésének kiemelt jelentősége van.

Az abstractot magyar vagy angol nyelven lehet beküldeni. Az első esetben a fordításról, és mindkét esetben az anyanyelvi lektorálásról a szerkesztőség gondoskodik. A szerkesztőség preferálja az angol nyelven benyújtott abstractokat. Segíti a magyar nyelven beküldött abstract pontos fordítását, ha az tartalmazza a kulcskifejezések angol megfelelőjét.

Szerző címe

A szerző címe az abstract-tal egy lapra kerül. Lehetőleg munkahelyi cím legyen. Közlése a szerző által megadott formában történik.

Hivatkozások

Szövegben

A szövegben a hivatkozás a szerző(k) nevével és a megjelenés évszámával történik. A szerző(k) neve lehet része a mondatnak [... amint *White* tanulmányában (1998) közölt eredmények ...], vagy szerepelhet zárójelben [... a két változó közötti szoros összefüggés már korábban felmerült (*White*, 1998), ezért ...].

Két szerző nevét az „és” választja el egymástól: (*Black* és *White*, 1998).

Több név esetén a nevek között vessző áll, az utolsó két név között „és” van: (*Fekete*, *Fehér* és *Barna*, 1998).

Háromnál több név esetén az első előforduláskor az összes szerző neve szerepel (*Fekete*, *Fehér*, *Szürke* és *Barna*, 1998), a további előforduláskor az első szerző neve és a „*mtsai*” rövidítés (*Fekete* és *mtsai*, 1998).

A szövegben a nevek *dőlt betűvel* jelennek meg, ezt a kéziratban aláhúzás jelzi.

A szó szerinti idézeteket idézőjelek fogják közre, a hivatkozás megjelöli az oldalszámokat is (*White*, 1998. 32. o.).

Egy zárójelen belül egy szerző különböző munkáira hivatkozva a nevet csak egyszer írjuk, utána következnek az évszámok, egymástól vesszővel elválasztva (*Bloom*, 1955, 1956a, 1956b).

Egy zárójelen belül több szerző munkáira hivatkozva az egyes tételeket pontos vessző (;) választja el (*Fekete*, 1988; *Fehér*, 1989; *Szürke* és *Barna*, 1990).

Ha egy szerzőnek azonos évben publikált több írására hivatkozunk, azokat az egyes évszámok után írt betűkkel különböztetjük meg (*Nagy*, 1988a).

Az oldalszámot, ha szükséges, „o.” jelöli. Az irodalomjegyzékben az oldalszámok megjelölésénél nincs „o.”, a számok magukban állnak.

Irodalomjegyzékben

Önálló könyvek

Szerző(k) (évszám): *Cím*. Kiadó, kiadás helye (város). A könyv címe *dőlt betűvel*.

Például:

Lénárd Ferenc (1986): *Pedagógiai ellentmondások*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Szerkesztett könyvek

Szerző(k) (évszám, szerk.): *Cím*. Kiadó, kiadás helye (város). A könyv címe *dőlt betűvel*. Például:

Mandl, H., De Corte, E., Bennett, N. és Friedrich, H. F. (1990, szerk.): *Learning and instruction*.

European research in an international context. Volume 2.1. *Social and cognitive aspects of learning and instruction*. Pergamon Press, Oxford.

Könyvfejezetek

Szerző(k) (évszám): Fejezet (tanulmány) cím. In: Szerkesztő(k) neve (szerk.):
Könyv címe, kiadó, kiadás helye (város). Oldalszámok: a fejezet első és utolsó oldala.
A könyv címe *dőlt betűvel*. Például:

Neves, D. M. és Anderson, J. R. (1981): Knowledge compilation: Mechanisms for the automatization of
cognitive skills. In: Anderson, J. R. (szerk.): *Cognitive skills and their acquisition*. Lawrence Erlbaum
Associates, Publishers, Hillsdale. 57–84.

Folyóiratban megjelent cikkek

Szerző(k), (évszám): Tanulmány cím. *Folyóiratcím*, évfolyam [kötet] száma. Szám.
Oldalszámok: a tanulmány első és utolsó oldalának száma. A folyóirat címe *dőlt betű-
vel*. Az évfolyam száma **bold** (gépelésnél aláhúzva).

Larkin, J. H. és Simon, H. A. (1987): Why a diagram is (sometimes) worth ten thousand words. *Cognitive
Science*, 9. 11. sz. 65–99.

Az irodalomjegyzékben az oldalszámok mellett nem szerepel az „o” betű, a „szám”
rövidítése „sz.”. Minden tétel végén pont van.

Korábbi kiadások, fordítások jelzése

Ha a szerző egy munka fordítására, reprintként kiadott változatára, későbbi ki-
adására vagy gyűjteményes kötetben újra megjelent változatára hivatkozik, és fel kívánja
tüntetni az eredeti megjelenés idejét is, ezt két időpont feltüntetésével teheti meg. Az
eredeti évszám törtvonallal elválasztva megelőzi az utóbbit. Csak annak a kiadásnak az
adatait kell megadni, amelyekre a hivatkozás vonatkozik. Például: (Neisser,
1976/1984).

Neisser, U. (1976/1984): Megismerés és valóság. Gondolat, Budapest.

Szerzők nevei

Mivel a magyar nyelvben nem terjedt el a két keresztnév használata, továbbá vannak
gyakori családnevek, a családnév és keresztnév kezdőbetű nem azonosítaná minden
esetben kellő biztonsággal a szerzőt. Ezért — az elterjedt szokásnak megfelelően —
magyar szerzőknél a teljes név szerepel az irodalomjegyzékben, abban a formában,
ahogy a szerző az idézett publikációban használja (pl.: *Kürti Istvánné, Kürti Jarmila,
Kádárné Fülöp Judit, Nagy József, Nagy J. József*). Magyar szerző idegen nyelven
megjelent munkájára a külföldi szerzőkre érvényes írásmód vonatkozik. Például:

Nagy, J. és Szebenyi, P. (1990): Hungarian reform: towards a curriculum for 1990s. *Curriculum Journal*,
1. 3. sz. 247–254.

Külföldi szerzőknél a név megadása: családi név, vessző, keresztnév kezdőbetűk. A
kezdőbetűk után pont van. Például: *Bloom, B. S.* Szöveg közben a szerzők neveit a
mondat szerkezetének megfelelően szabadon használhatjuk. Például: Mint *Benjamin
Bloom* (1956) sokat idézett könyvében írja,... Zárójelben megadva a hivatkozott for-

rást, csak a családi név szerepel (*Bloom, 1995*). Irodalomjegyzékben a keresztnévek kezdőbetűi között szóköz áll.

Nyelvezet, stílus

A Magyar Pedagógia elsődleges olvasói körének az igényes szakmai közösséget, a társadalomtudományok művelőit, a kutatókat és a tudományos eredmények felhasználóit tekinti. Stílusát illetően a tudományos próza nemzetközi gyakorlatban kialakult sajátosságait tartja mérvadónak. Helyesírás tekintetében a Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalásait és szabályzatait követi.

Kiemelések

Kéziratban aláhúzás, *nyomtatásban dőlt betű* jelöli a kiemelést. Személynevek a fő szövegben és a lábjegyzetekben mindig dőlt betűvel szerepelnek; idegen szavak, új fogalmak esetében ajánlott a kiemelés. Egyébként a szerző szándékainak megfelelően használhatja nyomatékosításra a kiemelést. Az egy mondatnál hosszabb kiemelésekkel takarékosan kell bánni.

Számok írása

A számokat szövegben 10 alatt általában betűvel, tíztől felfelé számmal írjuk. Kivételt képeznek a statisztikai adatok, mértékek, ahol számokat írunk, és a sorozatban közölt számok, ahol lehet egységes írásmódot használni (pl. „a méréseket a hetedik, a kilencedik és a tizenegyedik osztályban végeztük”)

Statisztikai számítások eredményét általában három értékes jegy pontossággal közöljük. Ahol a számértékek statisztikai bizonytalansága nagyobb, elég két tizedesjegy is. A korrelációs együtthatóknál elég két tizedesjegy közlése. A tizedes jegyeket a magyar helyesírásnak megfelelően tizedesvessző előzi meg. Sűrű táblázatban a tizedesvesszőt el lehet hagyni, de csak akkor célszerű, ha ez a táblázat minden adatánál megtehető.

Az eredményeket bemutató statisztikai adatoknál általában (a tanulmány lényeges megállapításait illető számoknál lehetőleg mindig) közölni kell a szignifikancia mutatóit a szakterület elterjedt statisztikai próbái alapján.

Számozás, sorozatok, felsorolások

A tanulmányok alcímei nem kapnak sorszámot. Ha a bekezdések felsorolást alkotnak, az összetartozó bekezdések sorrendjét (arab) számmal vagy kisbetűvel lehet jelezni. A számok után pont, a betűk után zárójel áll. Például:

1. Ez a bekezdés egy felsorolásban az első.
- a) Ez a bekezdés egy felsorolásban az első.

A bekezdésen belüli felsorolás jelölése szintén történhet számmal vagy betűvel, a sorrend jelét mindkét esetben zárójel fogja közre. Például: „Bloom taxonómiájának fő kategóriái: (1) ismeret, (2) megértés, (3) alkalmazás...”; vagy „Bloom taxonómiájának fő kategóriái: (a) ismeret, (b) megértés, (c) alkalmazás...”.

Idegen szavak használata

Mivel a *Magyar Pedagógia* elsősorban a szűkebb szakma fóruma, nem törekszik az idegen kifejezések mindenáron való kerülésére, feltétlen magyarítására. Támogatja a megfelelő magyar szakkifejezés megtalálását és elterjesztését azokban az esetekben, amelyekben az idegen szó szakmai jelentését a magyar megfelelője jól visszaadja, és a kifejezés a pedagógiai gyakorlatban széles körben használatos fogalmat jelöl. Javasolja a magyar nyelvben meghonosodott idegen eredetű szakkifejezések (pl. attitűd, empátia) használatát és terjesztését, meghonosodott idegen szavak használatát, ha azok a pedagógiai terminológiát gazdagítják, és pontosabban adják vissza egy szűkebb terület szakkifejezéseit (pl. tanulási potenciál). Angol kifejezés átvételekor az eredeti angol forma helyett célszerű a magyar nyelvben már elterjedt latin vagy magyarosított forma használata (pl.: attribution — attribúció, discourse — diskurzus).

Egy-egy idegenből átvett, magyarra fordított de magyarul még nem elterjedt, új szakkifejezés bevezetésekor célszerű zárójelben megadni az eredeti kifejezést is, ezáltal is segítve az adott magyar változat meghonosodását, a két nyelv közötti fordítás egyértelművé tételét. Például: „kritériumorientált (criterion referenced) értékelés”.

A kézirat elkészítésére vonatkozó javaslatok

Kéziratok elkészítése írógépen

Írógéppel készített kéziratok esetében mindent (táblázatokat, abstractot is) kettes sorközzel kell gépelni. Egy oldal 28 sort, egy sor 60 leütést tartalmazzon. Az így gépelt kézirat terjedelme 15 és 35 oldal között lehet.

Gépirásnál minden kiemelést aláhúzással kell jelölni. *Kerülni kell a r i t k í t á s s a l* vagy a NAGYBETŰVEL való kiemelést.

Kéziratok elkészítése számítógépen

A szerkesztőség javasolja a kézirat számítógéppel való elkészítését. A nyomtatáshoz jó minőségű (letter quality) nyomtatót (lézer, tintasugaras, buborék, 24 tűs vagy egyéb LQ minőségű mátrixprinter) kell használni. Nyomtatáskor az összes lapon körben három cm margót kell hagyni. A tanulmányok terjedelme 25 és 60 kilobájt (0,6 — 1,5 ív) között lehet. Javasolt betűméret: 12 pt. Ekkor is kettős sortávolságot (24 pt) kell használni.

A Magyar Pedagógia publikációs stílusa

A számítógépen készült tanulmányok nyomtatása történhet írógép-szerű formátumban valamelyik nem proporcionális (pl. COURIER, LINEPRINTER) betűtípussal. Ekkor az írógépekre megállapított nyomtatási formát kell alkalmazni, kiemelésre az aláhúzást kell használni.

A proporcionális betűtípusok közül a times és a helvetica (univers) használata ajánlott, a szerkesztőség más betűtípusok használatát nem javasolja. Ekkor a szerző tetszése szerint használhatja kiemelésre a dőlt betűt vagy az aláhúzást, de egy tanulmányon belül csak egyfelét.

A tanulmány benyújtása mágneslemezen

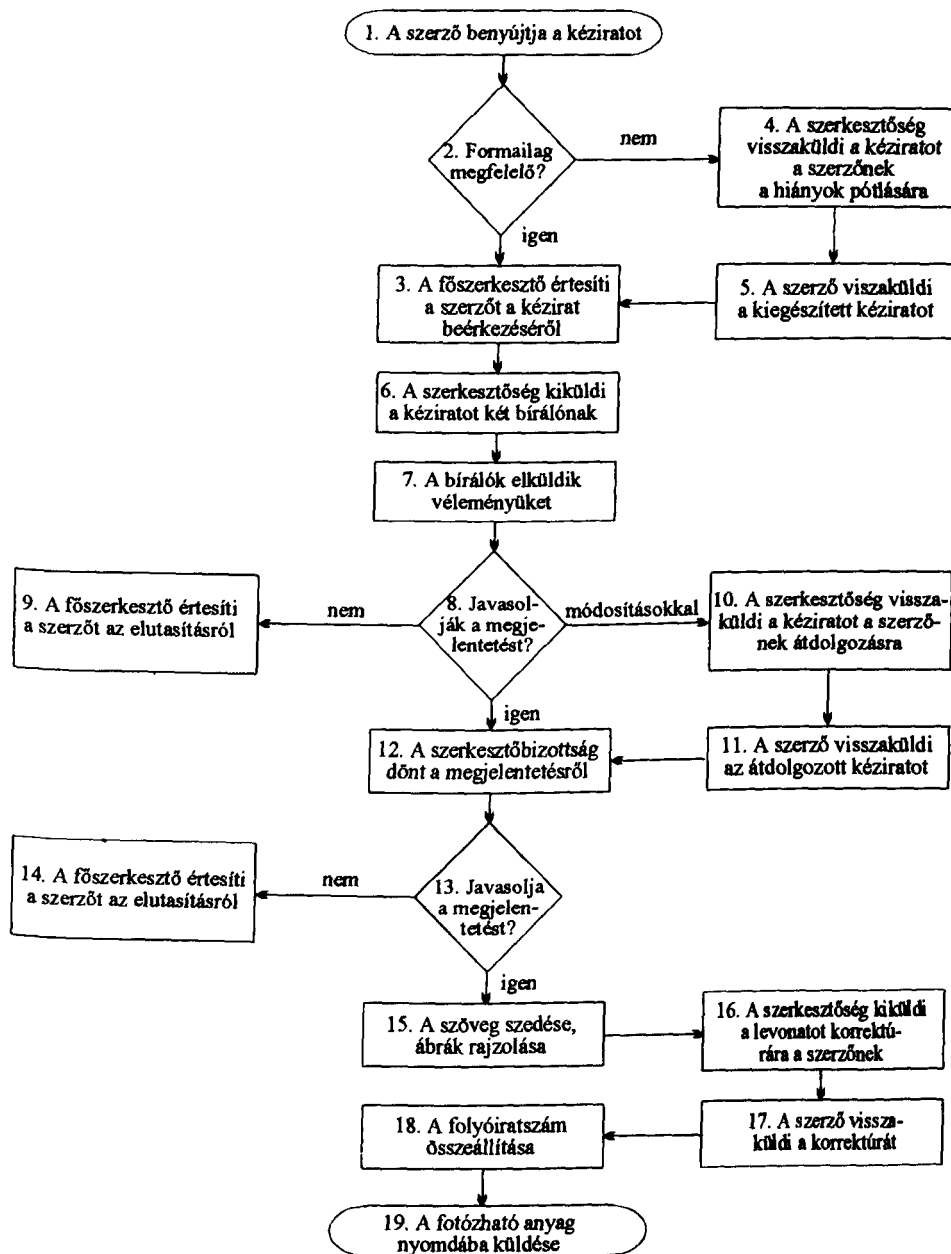
Meggyorsítja a szerkesztés munkáját, ha a szerzők írásaikat mágneslemezen is eljuttatják a szerkesztőséghez. A szövegfájlokat a véglegesített kézirattal együtt (az esetleges módosítások elvégzése után) kell csak beküldeni.

A szerkesztőség 360k, 720k, 1,2M vagy 1,4M MS DOS formátumú lemezeket kéri a kéziratokat, formázatlan ASCII szövegfájl (text only) formájában. A magyar betűk kódjára a szerkesztőség javasolja a CWI vagy a CP852 kódkiosztás használatát.

Irodalom

- Gibaldi, J. és Ahtert, W. S. (1984): *MLA Handbook for Writers of Research Papers*. 2nd ed., Modern Language Association, New York.
- American Psychological Association (1984): *Publication Manual*.

A Magyar Pedagógia publikációs stílusa

A Magyar Pedagógia szerkesztésének folyamata